

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 6/2008 rd

Regeringens proposition med förslag om godkännande av Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen

Till utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 april 2008 en proposition med förslag om godkännande av Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen (RP 23/2008 rd) till utrikesutskottet för beredning. Stora utskottet och grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till utrikesutskottet. De övriga utskotten kan lämna utlåtande till utrikesutskottet senast den 9 maj 2008.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kultur- och idrottsminister Stefan Wallin, undervisningsministeriet
- enhetschef, lagstiftningsråd Päivi Kaukoranta, utrikesministeriet
- regeringsråd Satu Paasilehto, undervisningsministeriet
- chef för EU-ärenden Tiina Vihma-Purovaara, Finlands Akademi
- chef för internationella ärenden Terhi Heinilä och generalsekreterare Jukka Pekkala, Finlands Idrott rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Finlands Näringsliv
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- Akava ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Genom Lissabonfördraget ändras fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Europeiska ge-

menskapen och unionen förenas till en enda juridisk person. Fördraget stärker unionens dimension i fråga om de grundläggande och de mänskliga rättigheterna samt utvecklar unionens institu-

tionella ram och öppenhet, en god förvaltning och demokrati. Reformerna i det konstitutionella fördrag som förhandlades fram vid två regeringskonferenser 2004 införs i de nuvarande grundfördragen med de justeringar som avtalades vid regeringskonferensen 2007. Lissabonfördragets innehåll motsvarar till största delen det konstitutionella fördraget, som Finland ratificerade 2006, men har en betydligt avvikande uppläggning. Det är enligt utskottets åsikt beklagligt att ett av de viktiga syftena med det konstitutionella fördraget, nämligen att förenkla och förtydliga EU-lagstiftningen, inte lyckas till följd av den här kompromissen.

Inom undervisningsministeriets förvaltningsområde innebär fördraget inte så många nya förändringar jämfört med vad som godkändes och ratificerades i samband med behandlingen av det konstitutionella fördraget. Det faktum att s.k. ordinarie lagstiftningsförfarande blir huvudregel kommer att få en del konsekvenser inom förvaltningsområdet. Att unionen blir en enda juridisk person och får juridiskt bindande grundläggande rättigheter och att EU-medborgarna får stärkt status kommer också indirekt att inverka på förvaltningsområdet.

Bestämmelserna om utbildning, yrkesutbildning och ungdom motsvarar både de gällande bestämmelserna och bestämmelserna i det konstitutionella fördraget. Inom de här områdena kan stödjande, samordnande och kompletterande åtgärder vidtas enligt artikel 2 e. Det är positivt att artikel 149 är kompletterad med ett mål att uppmuntra unga att delta i det demokratiska livet i Europa.

Enligt artikel 151 ska rättsakter om kultur antas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, vilket innebär att kravet på enhällighet slopas. Kulturen hör till de områden där stödjande, samordnande och kompletterande åtgärder kan vidtas. Utskottet framhåller att kultur är ett område som har betydelse på många olika sätt, i fråga om kulturellt innehåll såväl som ekonomisk betydelse.

Fördraget innehåller en rättslig grund enligt vilken unionen kan anta rättsakter om principerna för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Det är viktigt att medlemsländerna är behöriga att tillhandahålla, beställa och finansiera sådana tjänster. Vid regeringskonferensen i fjol kompletterades fördraget med ett protokoll där tjänsternas betydelse betonas och där vissa bestämmelser om hur de ska tolkas är inskrivna. Där anges unionens gemensamma värderingar som ska beaktas när tjänster av allmänt ekonomiskt intresse tillhandahålls. Dessutom bör man ta hänsyn till mångfalden av tjänster och skillnaderna i användarnas behov och preferenser som kan bero på olika geografiska, sociala eller kulturella förhållanden. Även tjänsternas kvalitet, säkerhet och överkomlighet, likabehandling samt främjande av allmän tillgång och användarnas rättigheter bör beaktas. I protokollet fastställs vidare att bestämmelserna i fördragen inte på något sätt ska påverka medlemsstaternas behörighet att tillhandahålla, beställa och organisera tjänster av allmänt intresse som inte är av ekonomisk art.

Utskottet är oroat över att regleringen och den framtida betydelsen av tjänster av allmänt intresse inte klarläggs. Det är nödvändigt att snarast möjligt definiera allmänt intresse eftersom det har betydelse för tredje sektorns verksamhetsbetingelser både i fråga om utbud och finansiering av tjänster av allmänt intresse. Infallsvinkeln bör nödvändigtvis beakta medlemsländernas särdrag så att frivillig aktivitet såsom ungdomsarbete och idrottsföreningsverksamhet kan utvecklas vidare.

Idrott. Enligt Niceförklaringen ska EU beakta idrottens sociala, fostrande och kulturella funktion, som ligger till grund för dess särart, och respektera idrottens autonomi. Särarten innebär att idrottens egna regler, strukturer och självreglering erkänns. Man måste också beakta solidaritetsmekanismen inom professionell idrott och amatöridrott samt den nationella organisationen av idrott. En ny rättslig grund för idrott föreskrivs i artikel 149 i Lissabonfördraget. Målet för unionens insatser är att främja rättvisa och öppenhet i idrottstävlingar och samarbete mellan idrottsorganisationer samt att skydda idrottarnas fysiska och moraliska integritet, särskilt

när det gäller de yngsta idrottarna. Här spelar globalt antidopingarbete en viktig roll. Utskottet ser det som viktigt att bestämmelsen om en rättslig grund för idrott avser att stärka de strukturer som är baserade på frivillighet och därmed betydelsen av frivillig aktivitet inom idrotten samt att främja idrottens fostrande och sociala funktion och europeiska särdrag. Utskottet lägger också vikt vid att idrott ses som en nationell angelägenhet och att unionens åtgärder kan vara stödjande, samordnande och kompletterande.

Utskottet påpekar att kommissionen i fjol gav ut en vitbok om idrott och en tillhörande Pierre de Coubertin-handlingsplan, som för första gången horisontellt sammanställer kommissionens syn och inverkan på europeisk idrott i dagsläget. Unionen prioriterar högt de riktlinjer som utformades under det finländska EU-ordförandeskapet för hälsofrämjande idrott och allmännyttig och idéell idrottsverksamhet som bygger på frivilliga insatser.

För idrott kan det utformas ett pilotprogram från och med 2009 och ett finansieringsprogram från och med 2011. Enligt utskottets åsikt bör pilotprogrammet fokusera på att stödja frivillig och allmännyttig idrott och hälsofrämjande idrott.

Forskning och teknisk utveckling. Vid regeringskonferensen 2004 ställdes ett europeiskt forskningsområde med fri rörlighet för forskare, vetenskapliga rön och teknik upp som huvudsakligt mål. Unionen har som mål att stärka sin vetenskapliga och tekniska grundval genom att genomföra ett europeiskt forskningsområde (ERA). En anknytande rättsgrundsbestämmelse ingick redan i det konstitutionella fördraget. För att forskningspolitiken i medlemsländerna ska ha garanterad status är regeringskonferensens förklaring fogad till fördraget. Där står det att de grundläggande riktlinjerna och valen i medlemsstaternas forskningspolitik vederbörligen kommer att beaktas när unionen vidtar åtgärder inom forskning och teknisk utveckling. Åtgärderna för

att införa ett europeiskt forskningsområde får inte riskera den nationella forskningspolitiken i medlemsländerna.

Forskning är ett av de viktigaste områdena med tanke på sysselsättning, produktivitet och konkurrenskraft i Europa. Unionens insatser kan ge nationell forskning ett mervärde. Att det europeiska forskningsområdet lyfts upp på fördragsnivå stärker ytterligare forskningens status bland unionens prioriteter. Om området genomförs utökas också möjligheterna till samarbete inom forskning och forskningsfinansiering.

Immateriella rättigheter. För immateriella rättigheter införs en ny rättslig grund i artikel 97a. Innehållet i bestämmelsen motsvarar artikel III-176 i det konstitutionella fördraget. Syftet är att skapa ett europeiskt skydd för immateriella rättigheter. Med stöd av bestämmelsen kan man vidta åtgärder för att säkerställa ett enhetligt skydd i unionen och för att upprätta centraliserade system för beviljande av tillstånd, samordning och kontroll på unionsnivå. I artikel 229a bestäms det att rådet får, med enhällighet i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande och efter att ha hört Europaparlamentet, ge Europeiska unionens domstol behörighet att avgöra tvister som rör tillämpningen av de akter genom vilka europeiska immateriella rättigheter skapas. Bestämmelserna träder i kraft när alla medlemsstater har ratificerat dem i enlighet med sina respektive konstitutionella krav. Utskottet anser att den nya rättsliga grunden förtydligar grundfördragen.

Kulturutskottet anser alltså att propositionen kan godkännas till den del den gäller utskottets behörighet.

Utlåtande

Kulturutskottet anför

att utrikesutskottet bör beakta det som sägs ovan.

KuUU 6/2008 rd — RP 23/2008 rd

Helsingfors den 7 maj 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Tuomo Hänninen /cent
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Claes Andersson /vänst
Timo Heinonen /saml
Anneli Kiljunen /sd
Sanna Lauslahti /saml
Jukka Mäkelä /saml

Lauri Oinonen /cent
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /cent
Leena Rauhala /kd
Tommy Tabermann /sd
Jutta Urpilainen /sd
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.